
Ronde 2

Marlon Ruwette
Hogeschool Rotterdam
Contact: m.l.ruwette@hr.nl

De loodgieters van Rotterdam: sleutelen aan leesbevordering

1. Introductie

In hoeverre lukt het implementeren van wetenschappelijke kennis over het handelen van de leerkracht leesbevordering in het basisonderwijs?

In het kader van het landelijke onderzoek Zicht op Leesbevordering is door de Hogeschool Rotterdam kwantitatief onderzoek gedaan naar de verschijningsvormen en de frequentie van leesbevorderende activiteiten in de bovenbouw van het po, alsmede naar de attitude ten aanzien van het uitvoeren van leesbevorderende activiteiten van leerkrachten en naar de attitude en frequentie ten aanzien van het thuis lezen van leerlingen. In deze presentatie bespreken we de uitkomsten van promotieonderzoek naar manieren waarop basisschoolleerlingen aan het lezen geholpen kunnen worden door hun leerkrachten en welke factoren volgens de attitudetheorie causaal het leesbevorderende gedrag van Nederlandse leerkrachten beïnvloeden.

Daarnaast verdiepen we ons op de houding ten aanzien van lezen in de vrije tijd van leerlingen in groep 7 en 8 (in Vlaanderen: het vijfde en zesde leerjaar).

Nu we weten wat leerkrachten aan leesbevordering doen en waarom leerlingen veel of weinig lezen in hun vrije tijd, gaan we op zoek naar de effectiefste vormen van leesbevordering. Als een loodgieter passen we de juiste koppelstukken aan de goede leiding. Echter, om doorwerking te bereiken, is succesvolle implementatie essentieel. We behandelen gezamenlijk de vragen: (1) Wat weten we hier eigenlijk over? (2) Wat werkt en wat kan er beter?

2. Aanleiding

Hoe kunnen leerkrachten het lezen in de klas aantrekkelijker maken, opdat leerlingen ook thuis vaker een boek of een tijdschrift pakken? Dat lukt niet louter door leesvaardigheidsonderwijs op school. Het stimuleren van plezier in lezen wordt dan ook niet voor niets als een belangrijk onderdeel van leesbevordering op school gezien.

Leerkrachten in het basisonderwijs hebben een aanbodverplichting wanneer het gaat om het uitvoeren van leesbevorderende activiteiten, vastgelegd in de kerndoelen (ook als ze geactualiseerd zijn). Zo is het hun taak om leerlingen in aanraking te laten komen met verschillende genres, schrijvers en tekstsoorten en daarnaast om bij leerlingen het plezier in lezen te stimuleren. Leerkrachten moeten hiervoor de leesvoorkeuren van hun leerlingen kennen en een breed aanbod van fictionele en non-fictionele teksten realiseren. De vraag is, doen ze dat en zo ja, hoe?

Er bestaan veel initiatieven in het leesonderwijs van het po, denk aan een Kwaliteitswaaier, en het Leesoffensief. Ook zijn er veel projecten op het gebied van leesonderwijs en leesbevordering. In die molen van projecten wordt er wel eens iets gecontinueerd zonder dat er echt bekeken wordt of er behoefte aan is.

3. Op zoek naar de ‘excellente’ leesbevorderaar

Tijdens de parallelsessie zullen we de opvallende zaken uit het promotieonderzoek bespreken. Hoe nuttig, plezierig, noodzakelijk of moeilijk vinden leerkrachten het om tijd en ruimte te maken voor leesbevordering? Biedt een leerkracht die het belang van lezen onderstreept meer verschillende soorten boeken aan in de klas dan de leerkracht die dit minder belangrijk acht? Wat betekent dit concreet in de klas?

4. Sleutelen aan leesbevordering

Het doel van het gepresenteerde onderzoek is om te bepalen welke houdingen van leerkrachten leiden tot meer leesbevordering in de klas. Door het ontrafelen van de mythe van die ene enthousiaste leerkracht van wie leesbevordering afhankelijk is, kunnen we hopelijk handvatten bieden aan basisscholen en leerkrachten om meer leerwinst te behalen uit hun bezigheden ten aanzien van het stimuleren van lezen.

Daarnaast is er de focus op succesvolle implementatie van beleid, het hoe. Hierbij gaat het niet zozeer om iets nieuws en innovatiefs uitproberen, maar juist om het sleutelen aan bestaande kaders, de loodgietersmentaliteit.

Een sleutelvraagstuk in Nederland is de implementatie van alle wetenschappelijke kennis over effectief leesonderwijs. De kennis die bestaat biedt mogelijk maatwerk voor specifieke problemen die we in het leesonderwijs tegenkomen, zoals het verhogen van de leesmotivatie van aarzelende lezers. Waar het nog beter kan, is het blootleggen van kennis op leerkrachtniveau in de eigen praktijk. Wat kunnen scholen doen om meer kinderen te bereiken en hun leesvaardigheid en leesplezier op te schroeven? Wat is de volgende stap die nodig is om dit te bereiken?